

Αγροτική Κοινωνιολογία

Θεματική ενότητα 4: Ο αγροτικός μετασχηματισμός 2/2

Όνομα καθηγητή: **Χαράλαμπος Κασίμης**

Τμήμα: **Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Η παρούσα ενότητα στοχεύει να συζητήσει τον μετασχηματισμό της αγροτικής κοινωνίας μέσα από διαδικασίες που συνδέονται με τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας και την απογεωργοποίηση, την αναδιάρθρωση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών στην ύπαιθρο, την ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας και της αγροτοβιομηχανίας, και την δημιουργία μιας ‘νέας αγροτικότητας’

Λέξεις κλειδιά

- Μετασχηματισμός υπαίθρου, εκσυγχρονισμός γεωργίας, απογεωργοποίηση, ανάπτυξη αγροτοβιομηχανίας, ‘νέα αγροτικότητα’

Οι ιστορικές διαδικασίες αγροτικού μετασχηματισμού

Διαπιστώνονται ιστορικά τέσσερις διαδικασίες αγροτικού μετασχηματισμού:

1. Η εμπορευματοποίηση της γεωργικής παραγωγής
2. Η ανάπτυξη του αγρο-τροφικού συμπλέγματος και η βιομηχανοποίηση της γεωργίας
3. Η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών
4. Η ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας

1. Η εμπορευματοποίηση της γεωργίας

Η οικογενειακή μονάδα παραγωγής υποτάσσεται στο κεφάλαιο με δύο τρόπους:

- α) άμεσα μέσα από την παράδοση του ελέγχου της γεωργικής παραγωγικής διαδικασίας στο κεφάλαιο
- β) έμμεσα μέσα από τις εισροές και τις εκροές στη γεωργική παραγωγή.

Δύο στρατηγικές αναπαραγωγής της οικογενειακής εκμετάλλευσης εμφανίζονται: **συσσώρευση/μεγέθυνση και επιβίωση/διατήρηση**

2. Η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών 1/2

- Αναζήτηση φθηνότερου και πολυαριθμότερου εργατικού δυναμικού και επέκταση των βιομηχανιών εκτός των πόλεων.
- Η «αγροτοποίηση» της βιομηχανίας συνδέεται με την κρίση του μοντέλου μαζικής παραγωγής και την ανάπτυξη νέων οικονομικών και κοινωνικών μορφών παραγωγής σε παγκόσμια κλίμακα για τεχνολογικούς και εργασιακούς λόγους.

2. Η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας και των υπηρεσιών 2/2

- Αυτή η μορφή αγροτικής αναδιάρθρωσης/αναδιάταξης, που αφορά στην αύξηση του πληθυσμού των αγροτικών (ή περιαστικών) περιοχών που συγκεντρώνουν την προτίμηση του αστικού πληθυσμού, συνδέεται και με την κατάτμηση των τοπικών αγορών εργασίας (π.χ. ντόπιοι και νεοφερμένοι, εκπαιδευμένοι και μη, διάχυση των μεσαίων στρωμάτων στην ύπαιθρο κοκ).

3. Η ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας 1/2

- Η τεχνολογία συνδέεται με την αντικατάσταση της γεωργίας από την βιομηχανία.
- Η άποψη αυτή αναπαράγει μια αγεφύρωτη διάκριση ανάμεσα στις δύο σφαίρες παραγωγής.

3. Η ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας 2/2

Δύο ασυνεχείς αλλά σταθερές διαδικασίες που συνδέονται με την αύξουσα σημασία της τεχνολογίας στη γεωργία:

- **Η ιδιοποίηση:** τμήματα της γεωργικής παραγωγικής διαδικασίας γίνονται αντικείμενο βιομηχανικής δραστηριότητας και έπειτα μπαίνουν στη γεωργία σαν εισροές (π.χ. υβρίδια)
- **Η υποκατάσταση:** τα γεωργικά προϊόντα ανάγονται σε βιομηχανικές εισροές και έπειτα αντικαθίστανται με μεταποιημένα ή συνθετικά, μη-γεωργικά, συστατικά της μεταποίησης τροφίμων (π.χ. η παραγωγή μαργαρίνης, τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα)

4. Η ανάπτυξη των αγροτοβιομηχανικών επιχειρήσεων

- Η ανάπτυξη των αγροτοβιομηχανικών επιχειρήσεων σημαίνει το τέλος της τομεακής ανάλυσης και την ανάπτυξη της διατομεακής ανάλυσης της διαδικασίας ολοκλήρωσης του αγροτροφικού συμπλέγματος (συμβολαιακή γεωργία, πολυαπασχόληση κλπ.)

Συμπεράσματα 1/2

- Ο αγροτικός μετασχηματισμός συνδέεται συχνά με την «αποαγροτοποίηση/απογεωργοποίηση της υπαίθρου» και παραπέμπει στη συνεχώς μειούμενη σημασία της γεωργίας στις οικονομίες των βιομηχανικά ανεπτυγμένων κοινωνιών με αποτέλεσμα την παρακμή των πρώην γεωργικά εύρωστων περιοχών και τη μείωση της αγροτικής απασχόλησης.

Συμπεράσματα 2/2

- Η νέα αντίληψη στη μελέτη της κοινότητας συνδέεται με τη διαπίστωση ότι οι διαδικασίες μετασχηματισμού στον αγροτικό χώρο είναι πολύπλοκες και ο μετασχηματισμός δεν επιβάλλεται σαν ένα εξωτερικό στοιχείο επάνω σε μία στατική αγροτική κοινωνία.
- Πολλοί από τους παράγοντες που συμβάλλουν στο κοινωνικό μετασχηματισμό της αγροτικής κοινωνίας προκύπτουν και στο εσωτερικό της με αποτέλεσμα να είναι σήμερα αναγκαία η ανάλυση που συνδέει τα εσωτερικά και εξωτερικά στοιχεία για τη διαμόρφωση μιας περισσότερο ολιστικής ανάλυσης αυτού του μετασχηματισμού.

Βιβλιογραφία

- Ζακοπούλου Κασίμης Χ., Παπαδόπουλος Α. Γ. (1996), Η Ανάπτυξη του Αγροτροφικού Συμπλέγματος και η Πολιτική Οικονομία του Αγροτικού Μετασχηματισμού, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα, Τευχ. 89/90, σελ. 19-52
- Κασίμης Χ., Λουλούδης Λ. (επιμ.) (1999), Ύπαιθρος Χώρα: η Ελληνική Αγροτική Κοινωνία στο Τέλος του Εικοστού Αιώνα, ΕΚΚΕ/Πλέθρον
- Παπαδόπουλος Α.Γ. (επιμ) (2004), Η Ανάπτυξη σε μια Πολυλειτουργική Ύπαιθρο, Αθήνα, Gutenberg
- Ε., Κασίμης Χ., Λουλούδης Λ. (επιμ.) (2008), Αγροτικότητα, Κοινωνία και Χώρος, Πλέθρον, Αθήνα

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σημείωμα Αναφοράς

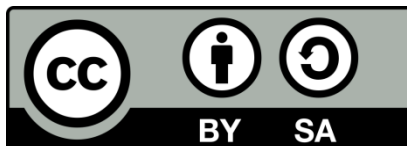
Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης. «Αγροτική Κοινωνιολογία». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCDAERD105/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.